

JORNADA D'ARQUEOLOGIA I PATRIMONI DE LA GUERRA CIVIL AL FRONT DE L'EBRE

Dissabte, 30 de novembre de 2024 - Palau Oliver de Boteller - Tortosa

VI JORNADA D'ARQUEOLOGIA I PATRIMONI DE LA GUERRA CIVIL AL FRONT DE L'EBRE

📅 Dissabte, 30 de novembre de 2024

📍 Palau Oliver de Boteller - Tortosa

L'activitat arqueològica vinculada als espais del conflicte no s'atura a les Terres de l'Ebre, continuem amb la tasca de donar a conèixer els nous treballs arqueològics al territori i tornem a celebrar una nova Jornada d'Arqueologia i Patrimoni de la Guerra Civil al front de l'Ebre des del Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre (COMEBE) i el Servei de Patrimoni Arqueològic i Paleontològic des dels Serveis Territorials de Cultura a les Terres de l'Ebre. Aquesta és una col·laboració que ja porta onze anys fent possible la difusió dels treballs d'arqueologia realitzats a les nostres terres i dona a conèixer els resultats de les últimes intervencions, amb la finalitat de promoure les eines de difusió, protecció i conservació d'aquest patrimoni arqueològic.

També comptarem amb la participació d'altres treballs de fora del nostre territori, amb experiències de fora de Catalunya, tant en el àmbit de la recerca com de les intervencions preventives.

Són temes d'aquesta jornada: els treballs de documentació de la fossa del Mas de Santa Magdalena a Móra d'Ebre, que durant la batalla de l'Ebre fou utilitzat com a hospital de campanya del XV Cos de l'Exèrcit Republicà, o l'estudi i anàlisi de les fortificacions defensives, així com la prospecció i recerca en territori ebrenc vinculada a treballs arqueològics d'urgència motivats per l'incendi que es va produir als espais forestals del paratge de Vallverd, a Corbera. Altres treballs són els portats a terme a la fàbrica de Cloratita, a Flix, o l'experiència dels camps de treballs per a joves als espais de la guerra civil promoguts pel COMEBE.

Els treballs d'inventari continuen sent clau en documentar els bens patrimonials vinculats al conflicte de la Guerra Civil al front de l'Ebre. En aquestes VI Jornades tindrà un paper especial l'exposició d'alguns d'aquests treballs. La protecció d'aquest ric patrimoni i la complexitat de gestionar-ne el manteniment és clau a l'hora de garantir-ne la conservació.

A les fonts orals i documentals pròpies de la història contemporània s'hi afegeix el registre arqueològic. El front de l'Ebre és un clar exemple de l'aplicació de l'arqueologia en l'estudi de fets contemporanis com la batalla de l'Ebre. El treball de camp aporta una nova perspectiva en l'anàlisi de les condicions de vida dels combatents i de les estructures defensives bastides en aquest període bèl·lic.

Per acabar, us fem saber també que en aquesta edició tindrem l'oportunitat de presentar la publicació de les Actes de les V Jornades d'Arqueologia celebrades a l'octubre de 2022.

PROGRAMA

- 09.00 h Recepció dels participants
- 09.30 h Presentació de la VI Jornada
- 10.00 h Ponència marc: **"La arqueología, fuente imprescindible para el conocimiento de la fortificación de la Guerra Civil española"** A càrrec de Pablo Schnell Quiertant
- 11.00 h Pausa-cafè
- 11.30 h **"La fossa del Mas de Santa Magdalena: resultats de la recerca arqueològica (Móra d'Ebre, Ribera d'Ebre)"**
A càrrec de Sergi González Planas, Antònia Díaz-Carvajal, Marta Riba Vidal, Jordi Martí i Rueda, Enric Tartera Bioto, Ares Vidal Aixalà, Eulàlia Subirà i Galdàcano
- 12.15 h **"Documentant la batalla de l'Ebre al paratge de Vilaverd (Corbera d'Ebre, la Terra Alta)"** A càrrec de Jaume Díaz, Jordi Ramos i Francesc Florensa, ATICS SL
- 13.00 h **"Intervenció arqueològica a l'emplaçament antiaeri republicà de la Devesa (Flix, Ribera d'Ebre)"**
A càrrec de Josep Maria Pérez Suñé i Pere Rams Folch, arqueòlegs de Rams Domènech SL
- 14.00 h Dinar
- 16.00 h **"Intervención arqueológica de urgencia en la infraestructura: Parque eólico Sierra de Oriche (TTMM de Allueva, Anadon y Fonfría provincia de Teruel)".** A càrrec María Pilar Blecua Roca, Sergio Mainar Galindo y Stella Fernández Lasheras Empresa Atenea Arqueología y Patrimonio Cultural SLU
- 16.45 h **"Tipologies de nius de metralladores de la Guerra Civil a la costa de Tarragona"** A càrrec de Joel Ametlla Pla i Adrià Cabezas Sánchez, GRIEG (Grup de Recerca i d'Investigació d'Espais de la Guerra Civil)
- 17.30 h **"Arqueologia a una antiga fàbrica d'explosius: la Cloratita de Flix (Flix, Ribera d'Ebre)"**
A càrrec de Jordi Ramos Ruiz, Laia Gallego-Vila, Queralt Solé i Barjau i Eulàlia Díaz i Ramoneda
- 18.15 h **"Les noves intervencions arqueològiques als espais de la Guerra Civil a les Terres de l'Ebre per part del COMEBE: els camps de treball per a joves"** A càrrec de Pere Rams Folch i Josep Maria Pérez Suñé, arqueòlegs de Rams Domènech SL
- 19.00 h Cloenda

La jornada és gratuïta prèvia inscripció obligatòria abans del 25 de novembre.

Formulari d'inscripció a:

<https://arqueologia.tte.cat/>

O demanar-lo a:

stte.cultura@gencat.cat

Aforament limitat a 60 persones.

Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre del Departament de Cultura

Palau Oliver de Boteller | C/. Jaume Ferran, 4 – 43500 Tortosa

Tel. **977 44 80 70** | A/e. **stte.cultura@gencat.cat**

Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre

Telf: 977 42 15 28

DL T 1051-2024

Formulari d'inscripció a:
<https://arqueologia.tte.cat/>